

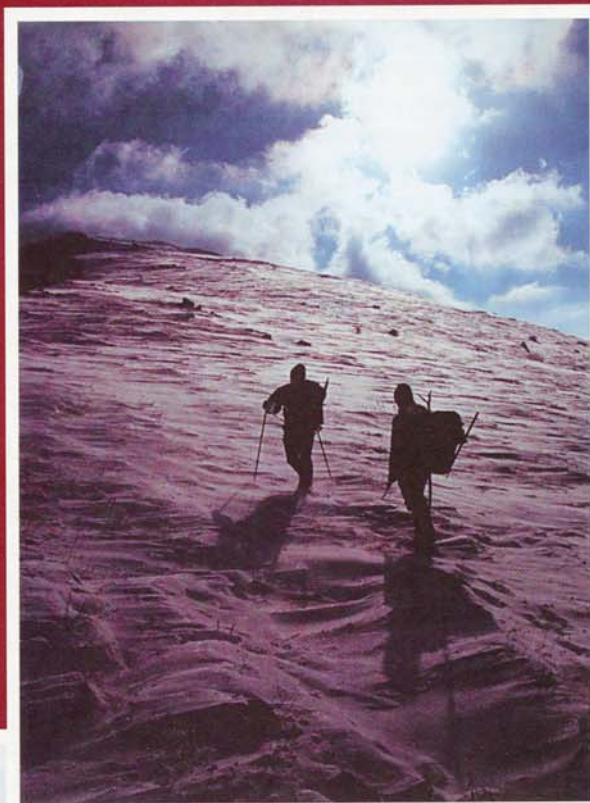
ПЛАНИНАРСКИ

Траснице

ЛИСТ ПЛАНИНАРСКОГ САВЕЗА СРБИЈЕ

**ТОРНИЧКА БОБИЈА -
НЕОТКРИВЕНИ БИСЕР**

Страна: 4.

**Dr ДУШАН - СПИРТА
МИТРОВИЋ**

Страна: 8.

Лист

Планинарског савеза Србије
Број 24 - јули 2000.

Редакција:

Владимир ПОПОВИЋ
Главни и одговорни уредник
Божидар ВЕЉКОВИЋ
уредник
Инж. Александар ДАМЈАНОВИЋ
сарадник

Издавачки савет:

Проф. др Милорад ВАСОВИЋ
Председник
Проф. др Сиван СТАНКОВИЋ
Бранислав БОЖОВИЋ
Боривоје ВЕЉКОВИЋ
Бранко КОТЛАЈИЋ
Владимир ПОПОВИЋ

Издавач:

Планинарски савез Србије
Добрињска бр. 11
11000 Београд
Тел/факс: 642-065

Фотографије на првој страни су са овогодишње изложбе планинарске фотографије ПД „Победе” **Драган Босчић** - Успон на Трем I (горе)
Гордана Босчић - Царичић
Од Иван-дола па до Боботовог кука (доле)

Штампа:

„Светло” 011/469-878 и
011/347-21-32.

Рукописи се не враћају и не хопоришу.
Лист је ослобођен пореза на промет решењем Министарства за културу Републике Србије, број: 413-00-843/98-04 од 19. 6 1998.

ПЛАНИНАРСКИ САВЕЗ СРБИЈЕ

ОДРЖАНА IX СЕДНИЦА
УПРАВНОГ ОДБОРА ПСС

У Београду је 6. априла ове године одржана IX седница Управног одбора Планинарског савеза Србије којој су, поред чланова Управног одбора ПСС, присуствовали и председници комисија ПСС као и председник Надзорног одбора ПСС.

Иако је на дневном реду било доста значајних тачака као што је, на пример, усвајање завршног рачуна за 1999. и финансијског плана за 2000. годину, централна тема седнице била је усвајање Програма обележавања 100 година организованог планинарства у Србији, а у оквиру тога, Одлука о формирању Организационог одбора и именовање његових чланова. Оно што посебно треба нагласити УО је овом приликом прецизно дефинисао стратешка начела целокупног догађања везаног за обележавање јубилеја стогодишњице и поделио конкретне задатке по имену и презимену члановима Одбора, чиме је, заправо и започета реализација програма. Списак чланова Организационог одбора прилажемо на крају ове информације.

Суштина концепције је у томе да се у обележавање јубилеја укључи што већи број друштава из целе Србије. Све акције би се

одвијале паралелно и усаглашено са акцијама ПСС који би био координатор свеколиких догађања у наредне две године.

Од осталих занимљивости за наше читаоце, УО је прихватио предлог ПСД „Кукавица” из Лесковца да се организује саветовање председника друштава која имају планинарске домове. Ту би се установили критеријуми о категоризацији, усагласили услови боравка планинара и разменила искуства у решавању бројних проблема везаних за ове објекте.

И на крају, један проблем о коме смо већ раније писали. УО је усвојио закључак да планинарске књижице које је ПС Војводине неовлашћено штампао и дистрибуирао у нека друштва, не могу бити верификација припадности планинарској организацији Србије. Другим речима, имаоци таквих књижица званично и правно-формално нису чланови наше планинарске организације. Стога УО ПСС препоручује ПС Војводине да повуче из оптицаја све до сада продате нелегалне књижице и да их о свом трошку замени важећим документом - књижицом ПСС са чланском маркицом за 2000. годину.

В.П.

VII УСПОН НА ОЛИМП У ОРГАНИЗАЦИЈИ
ПЛАНИНАРСКОГ САВЕЗА СРБИЈЕ

Ове године Планинарски савез Србије започиње обележавање 100 година организованог планинарства успоном на Олимп и десетодневним боравком у Грчкој у времену од 15. до 24. септембра. У аранжман је укључена посета Метеорима и гробљу на Зејтинлику. Заинтересовани се за све информације могу обратити Канцеларији ПСС на тел./факс 642-065 или писмом на адресу - Добрињска бр. 11, 11000 Београд.

*****
**ЧЛАНОВИ ОРГАНИЗАЦИОНОГ ОДБОРА
 ЗА ОБЕЛЕЖАВАЊЕ
 100 ГОДИНА ОРГАНИЗОВАНОГ ПЛАНИНАРСТВА У СРБИЈИ**

Председник:

Божовић Драган - председ. ПСС

Потпредседници:

Мићић Борис - ПД „Победа”

Жикић Божидар - члан УО ПСС

Чланови:

Божовић Бранислав - Београд
 Векић Чедомир - Вршац
 Вељковић Божидар - ПСС
 Вељковић Боривоје - Н. Сад
 Гочманац Слободан - ПСС
 Дамјановић Александар - Н. Сад
 Ђокић Јован - Београд
 Ђурић Роман - Београд
 Илић Ранислав - Београд
 Јовановић Бошко - Зајечар
 Јовановић Станиша - Београд
 Киждобрански Миливој - Н. Сад
 Коларевић Чеда - ПСС
 Контић Зоран - Љубовија
 Кусици Стадоје - ПСС
 Марјановић Власта - Београд
 Милетић Красоменко - Београд
 Митровић Микица - Чачак
 Недељковић Радовин - ПСС
 Пантелић Иван - АО Београд
 Пантовић Сава - ПСС
 Петровић Добросав - ПСЈ
 Поповић Владимир - ПСС
 Рнковић Душан - Лесковац
 Саватић Велимир - Београд
 Станковић Милорад - Крушевац

Управни одбор ПСС овлашћује Секретаријат Управног одбора да по потреби и сопственом нахођењу може да допуни састав Одбора.

У СУСРЕТ ВЕЛИКОМ ЈУБИЛЕЈУ

Годину дана трајали су разговори о томе како обележити један век организованог планинарског покрета у Србији. Група окупљена око Комисије за архив Управног одбора ПСС на различитим местима и у различитим приликама разговарала је са појединцима, представницима друштава и регионалних савеза трагајући за карактером и планом активности које ће обележити 100 година од стварања Српског планинског друштва, прве организоване скупине планинара у Србији. Након више преднацрта, нацрта и предлога програма, на IX седници Управног одбора ПСС је усвојена коначна верзија „Плана обележавања 100 година организованог планинарства у Србији”. На истој седници именован је и Организациони одбор који у наредне две године треба да се стара о реализацији овога документа. Треба одмах рећи да овај план није замишљен као коначна и неприкосновена верзија у којој се ништа не сме мењати. Напротив, током времена он може бити и мењан и допуњен новим предлозима и идејама што уједно значи да се и Организациони одбор може попуњавати новим члановима који ће се старати о

реализацији задатих предлога.

План је сачињен тако да јавности представи развој планинарства у Србији и да укаже на правце његовог будућег развоја. Са друге стране, план омогућава сваком члану наше организације да активно учествује у некој од многих акција које ће поводом јубилеја бити организоване. Планирано је да јубиларне активности започну 1. јануара 2001. године, а заврше се последњег дана наредне 2002. године с тим што ће неке од ових активности бити продужене да трајно и континуирано трају и у наредних неколико година.

Сва друштва у Србији и сви регионални савези требало би наредне године да предвиде и организују неку сопствену акцију којом ће у својој средини обележити стогодишњи јубилеј наше планинарске организације, али тако да тај догађај буде отворен и доступан свим планинарима који су заинтересовани да у њему учествују и да му својим ангажовањем допринесу.

Јубилеј стогодишњице организованог планинарства у Србији је пред нама, а на нама је да га достојно обележимо.

Божидар ВЕЉКОВИЋ

Јујиро на Сокојиници

Снимак: Срђан БЕЛИЋ

Неоткривени бисери српских планина

ТОРНИЧКА БОБИЈА

*****

Полазећи на излет ка Торничкој бобији нисмо могли претпоставити да ћемо ту открити једно мало познато, али изузетно атрактивно и од стране планинара ретко посећивано подручје. Све је овде друкчије и ни налик оном познатом пејзажу Дебелог брда, Великог и Малог Повлена Јабланика или Медведника иако до њих има једва нешто више од десетак километара.

Крај познат по имену Азбуковица налази се у западном делу Србије и захвата појас од десетак километара уз средњи ток Дрине. Крај је изразито брдско-планински са уском котлином у непосредној близини реке.

У планинарском смислу то је изузетно интересантан предео. Централну тачку, између неколико нижих врхова, чини планина Бобија која је кањонима одвојена од околних планина, са највишим врхом Торничком бобијом (1272). Сви ови кањони су водотокови бистрих планинских речица које се уливају у Дрину. Са југоисточне стране Бобија је од Повлена и Гвоздачких планина одвојена

реком Трешњицом која извире на југозападној страни Повлена на надморској висини од 1185 метара. Речица својим током дужине 23 километра просеца један од најлепших и најдивљијих кањона, да би се после пада од скоро 1100 метара улила у Дрину. Са североисточне и северне стране од Јабланика, Медведника и Соколских планина, Бобија је одвојена нешто питомијом реком Љубовићом која извире испод Јабланика

и после 26 километара тока се улива у Дрину. Јужна граница је Орловачка река која се у селу Раиновача улива у Љубовићу.

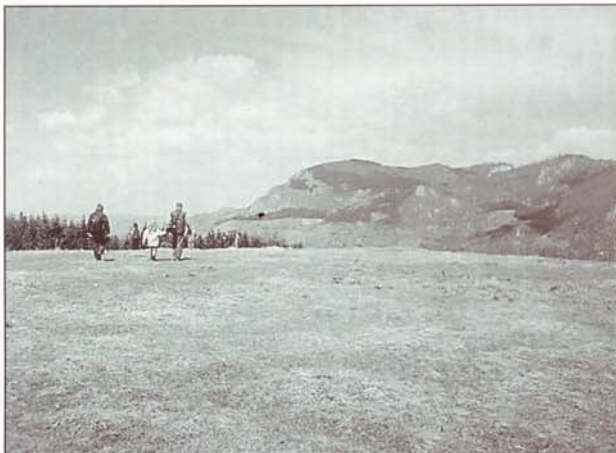
Када би се Бобија унаоколо обишла искључиво речним токовима, стекао би се утисак да је оивичена воденицама и поточарама којих овде има на стотине. Бобија је изузетно богата водом која извире готово испод сваког камена градећи скакутаве, брзе, често и опасне поточиће који се уливају у Трешњицу и Љубовићу.

Био би пропуст не споменути Трибућу, десну притоку Трешњице, речицу кратког тока, свега око 3,5 километра, која већим делом тече кроз тешко проходни кањон изванредне лепоте који је сличан кањону Винтгар у Словенији. Река настаје тако што се воде из мноштва извора са Бобије и околних брда сливају на дно једног пространог амфитеатра и ту спајају у један ток. Све то чини боравак у кањону Трибуће веома опасним у случају изненадних јаких киша.

Како се стиже на Бобију?
Мада је цела Азбуковица не-

Прошивиџарна осматрачница на Торничкој бобији

На њују ка Бобији

Шумска кућа „Бобија“

пресецања добрим макадамским путевима, на Бобију је најлепше доћи пешице. Од Београда до Дебелог брда долази се аутобусом и то је већини планинара познато. Од Дебелог брда треба прећи преко висоравни десетак километара до засеока Разбојиште. Целим путем, на све четири стране, пружа се леп видик. Од засеока Разбојиште одваја се пут за Торничку бобију. После нешто више од два километра лаганог успона стиже се до шумарске куће на висини од 1165 метара, где је могућ смештај мањих група, до 20 планинара. Предео око куће је изузетно лепо уређен и одатле се лаганим стазама може изаћи на више видиковаца (Дражићев видиковац, Марковац, Опаљена стена, Црни врх, Лучева стена) одакле се пружају видници ка Церу, Фрушкој гори, Авали, Медведнику, Јабланику, Повлену, а за добре видљивости и до Дурмитора, Златибора и Таре. Лаганом шетњом излази се на сам врх, Торничку бобију, где је изграђена противпожарна осматрачница висока 12 метара. На врху осматрачнице је просторија са прозорима који гледају на све четири стране. Свуда унаоколо је парк-шума смрче и бора, коју уређују мештани добровољним радом, а на покошеним ливадама налазе се бројне сеновите надстрешнице са клупама и столовима за одмор.

Много тога би се још могло набројати и написати о лепоти Бобије и њене околине, али због ограниченог простора то није овом приликом могуће. Зато планинарима не преостаје ништа друго већ ранац на леђа и пут под ноге, па да се сами увере у све оно што је овде речено.

Зоран СМИЉАНИЋ
Снимци: Зоран КОНТИЋ

ДРАГАН ЈАЋИМОВИЋ - ПРВИ ПЛАНИНАР СР ЈУГОСЛАВИЈЕ НА МОНТ ЕВЕРЕСТУ

30.5.2000.

Здраво Југославијо,

Освојен је највиши врх света. Прошло је десет дана од када се нисмо чули. Враћамо се кући уморни и срећни. Крај наше приче почиње у ноћи 25. маја око 22.30 часова. Са јужног седла испод Монт Еверста, са висине од 8000 м, кренули смо по мраку. Пратио нас је јак ветар, дубок снег и ниска температура од око -35° С. Пут и стазу смо осветљавали чеоним лампама. Носили смо тешке боце са кисеоником. Око 04.00 били смо на „Балконију” (8500м). Ту сам променио боцу са кисеоником и узео нову, наместио регулатор, предахнуо, погледао хоризонт који је најављивао зору. Већ дуже време осећам хладноћу у прстима на ногама. Настављам даље сам, оптерећен мислима.

Свиће на Евересту. Сусрећем се са главним Шерпасом и опет непрекидни болови у стопалима која почињу да се мрзну. Питам се могу ли и како даље. Тако сам близу, а тако далеко од врха. Зар да одустанем после толико одрицања и времена проведеног на планини. Морам да сачекам свог друга и да одлучим. Јављам се вођи експедиције радио-везом. Прсте на нози више не осећам. Враћам се... Ни данас, сада, не могу да опишем своје стање, своја размишљања. Заставе сам дао Драгану да их постави на врху. Он мора да савлада још тих 120-150 метара и изврши и заврши наш сан. Он је сада то једини могао. Ја сам стигао докле сам могао и учинио колико сам могао. Можда сам могао више и даље, али - уз жртву дела тела. Данас још не осећам своје палчеве и један прст на десној нози. Без свих прстију или дела стопала никада се више не бих могао појавити испод било које планине, овако има још времена. Заплакали смо се на мразу обојица, а он је кренуо напред. Ускоро сам га изгубио из вида.

Срели смо се тек пред ноћ после 19 сати које је провео на Евересту. Био је горе. Дотакнуо је небо. Раширио је нашу заставу по први пут на трећем полу земље. У славу југословенског спорта. Оно што је проживео и преживео за то време знају само он и „Чомолунгма”. Без кисеоника и воде, са хипоксијом и „будистима”. Ја сам га чекао и радовао се што смо поново заједно. И опет ћемо некуда ићи заједно. Наша прича нема краја. Она тек са овим и почиње. Ми смо окренули само страницу у освајању врхова света и доказали свету да ми то можемо. Млађи нека крену за нама, има још толико тога „горе”. Хвала свима који сте мислили на нас док смо преко 60 дана лежали на снегу и леду, јели крекере и млеко у праху, улазили четвороношке у шатор, смрзавали се, тражили погледом неко зелено дрво или траву, пили воду из истопљеног леда, мислили на своје ближње док смо грлили топлу боцу са водом... Видимо се за неколико дана, са смешком на уснама јер смо поново заједно. Живели.

Зоран.

27.5.2000.

Драган Јаћимовић постао је први Југословен који је успео да освоји највиши врх на планети.

ИНТЕРНЕТ САЈТ

КАЊОН РЕКЕ БЕЛИЦЕ

*****

Августовско сунце немилосрдно пржи. Планинарски табор се налази на месту које је око осам километара удаљено од Сврљига, у клисури реке Сврљишки Тимок. Проширење реке на једној окуци испод вертикалне стене гради језеро дубоко преко пет метара и дугачко око 50 метара. Са вертикалне стене, високе око 12 метара, може се скакати у ујезерену реку, а у непосредној близини таборишта је јак извор минералне воде и пећина са подземним језером - амбијент какав се само пожелети може.

Али и то није све. На вису који се уздиже изнад Сврљишког Тимока налазе се остаци средњевековног града Сврљига, а на педесетак метара од таборишта, у густињу од врба и јова, налази се ушће речице Белице. Само ушће не делује импресивно. Пре би се могло рећи обично, али само 300 метара узводно та мирна речица гради један од најлепших кањона у Србији. Обично се кањони налазе у горњем изворном делу, док су доњи токови река углавном питоми и с малим падом. Овде је обрнуто, кањон се налази у доњем току ове, око 20 километара дуге речице, непосредно испред самога ушћа. Речица која у горњем току има релативно мали пад, у доњем току нагло губи висину и урезујући се у крчњачку подлогу гради импресивни кањон иза кога се, после кратког тока, смирује и улива у Сврљишки Тимок.

Једна већа група планинара, учесника на табору, одлучила је да оде до кањона и евентуално покуша да кроз њега и прође. Кренули смо узбрдо, асфалтним путем, ка селу Варош до ливаде, до мостића преко Белице. Ту смо сишли са пута и почињемо да пратимо ток

неколико стотина метара. Белица овде тече ка истоку преко благо нагнутих ливада, поред обала обраслих дрвећем. Након неких пола километра долина се нагло сужава, а река убрзава ток између стена које стрше изнад обала. Овај степњени део још увек није кањон, али је то сада већ клисура са стрмим литицама, испод којих се речица вијугајући пробија. Речно корито је обрасло жбуњем и дрвећем. Белица овде пролази час кроз теснаце широке једва неколико метара, а час се смири у проширењима са равним дном и незнатним падом. Како се даље иде, пролази између стена су све виши, све стрмији и све ужи. Стране кањона су сада високе стотинак метара. Каскаде су с почетка мали слапови висине од пола до једног метра, па их без тешкоћа прелазимо. Касније се стиже до вертикалних одсека високих неколико метара низ које се вода са буком стропоштава. Доле испод водопада формирала су се округла или јајолика дубока језера дужине 6-8 метара.

Група нам се полако осипа. Вертикале су све дубље, а ми немамо ни ужади за спуштање, ни гумених чамаца. Од повелике дружине остаје нас само четрнаесторо. Сви смо мокри. За спуштање низ каскаде нема више корита у углачаној стени где се могло седећи, као низ тобоган, спустити у ниже језеро. Домаћи становници ова језерца називају „корубе” или „каза-

Мала испрживачка авантура - Кањон Белице

ни" јер заиста личе на котлове глатких стрмих или вертикалних зидова. Сада се већ између језера појављују одсеци високи и до три метра низ које се стрпоштавају водопади па, како одмичемо, савлађивање таквих препрека је све теже. Језера до којих долазимо све су дубља, тако да се са једнога на други крај мора препливатати. Задња језера су већ импозантних димензија, дужине преко 20 метара, а широка 7-8 метара. Неке од девојка наводно не знају да пливају па их момци преко дубљих језера препосе. Нисам баш сигуран да заиста не знају да пливају. У више наврата једва успевамо да се спустимо низ вертикалне одсеке. Скакати у језеро испод није паметно јер има подводних стена, а висина је таква да се није лако спустити. Ипак, некако успевамо иако смо у сталном страху да се не заглавимо и останемо на милост и немилост хладне воде. Ако наиђемо на слап виши од три метра - како се спустити? Ако се ипак спустимо, па видимо да не можемо даље - како се вратити? Срећом, није све то још дуго потрајало јер смо убрзо стигли до последњег, највећег језера које смо морали препливати. Свуд унаоколо вертикалне голе стене, а само језеро у окружењу дрвећа, жбуња и траве има отоку кроз коју вода, весело жуборећи преко камења, одводи Белицу до ушћа у Сврљински Тимок.

Од задњег језера до нашег таборишта једва да има око 300 метара. Било је то још једно пријатно изненађење. Срећно смо прошли кроз кањон у најпогодније време, крајем лета, када Белица није много богата водом. Од мештана оближњег села Нишевци смо чули да је у августу месецу водостај Белице најмањи. Да смо дошли у пролеће, у јесен или после јачих киша, не бисмо имали среће да прођемо, јер кањон је тада због велике количине воде непроходан.

Инж. Александар ДАМЈАНОВИЋ

СВЕДОЧАНСТВО О НЕПРЕКИНУТОМ ПРИЈАТЕЉСТВУ

У недавно објављеној књизи „Геза Барта - фотографије" налази се и фотографија „Познанство преко објектива" на којој видимо како је дружење планинара изгледало пре много година, тачније 1929. године. Била је то посета новосадских планинара Београђанима пет година по оснивању друштва „Фрушка гора" - првог планинарског друштва у Војводини.

Исто је и данас после седам деценија.

Крајем децембра прошле године планинаре новосадског „Железничара" угостили су планинари из Београда. Домаћини из планинарских друштава „Авала", „Железничар" и „Копачик" сачекали су на железничкој станици госте из Новог Сада, одакле су се сви превезли до планинарског дома испод Авале, где је припремљен дочек са „шумадијским чајем" и казаном пасуља. Све је то допринело да је излет на релацији Нови Сад - Авала - Нови Сад са шест преседања и на температури од -18 степени гостима остао у пријатној успомени.

Штета је што су зимски дани прекратки и што су гости морали да пожури на воз.

Нашло се времена и за фотографисање. Ове две фотографије, једна из 1929. године и друга из 1999. доказ су континуитета добрих планинарских и људских веза планинара два наша највећа града.

Мр Нада ДАМЈАНОВИЋ

*Новосађани код сјомешка
Незнаоом јунаку на Авали
25.12.1999.*

Познанство преко објектива - Сусрећ београдских и новосадских планинара на Авали 1929. године, забележила је камера Војислава Маринковића, једног од оснивача фотто клуба „Београд"

Dr ДУШАН СПИРТА - МИТРОВИЋ

Др Душан Спирта-Митровић, као планинар, деловао је на нашим просторима око двадесет година. Снажне личности, задужио је организовано планинарство код нас и оставио у њему неизбрисиви траг. Био је врстан планинар, рођени организатор и вођа излета, а пре свега планинарски функционер. Но чини се да су његове највеће вредности биле садржане у људским карактеристикама које је он уносио у планинарски покрет.

Рођен је 1876. године у Ковиљу, малом месту недалеко од Новог Сада. После завршене основне и средње школе одлази у Беч на студије, где се први пут сусреће и упознаје са планинарством одлазећи са пријатљима у шетње по околини града, најчешће по Винервалду. По окончању студија добија службу у Новом Саду и одмах активно почиње да се бави пасијом, којој ће остати веран до краја живота - планинарским одласцима у природу. Највише је планинарио по Фрушкој гори, сам или са мањим бројем својих пријатеља, истомишљеника, али његов боравак у Новом Саду траје релативно кратко време, само негде око четири године од 1910. до 1914. односно до почетка Првога светског рата. По окончању рата, у коме је учествовао као српски добровољац, др Спирта се враћа и стално се настањује у Београду, где остаје до краја живота.

Поред свог професионалног рада, у малој зубарској ординацији у свом стану, који је обављао крајње стручно и савесно, његова највећа љубав и ангажовање били су одласци у природу.

Готово да није било слободног дана, а да др Спирта није одлазио у планине. Са друге стране, знатан део свога времена трошио је на техничке и организационе послове везане за планинарске активности. 1929. године озбиљно оболева од срца, да би га само годину дана касније, 28. септембра 1930. године, смрт затекла при повратку са излета на Букуљу, на железничкој станици у Аранђеловцу док је чекао воз за Београд.

Мање је познат податак да је др Спирта 1925. године своје презиме званично променио у Митровић, но будући да су га сви планинари и његови пријатељи знали као др Душана Спирту, нама, данас, остала су за спомен оба презимена.

Већ смо рекли да је своја прва сазнања о „овом спорту међу ученом омладином“ односно планинарству, др Спирта стекао за време студија у Бечу. У Новом Саду већ 1910. један је од првих планинара иако тада у том граду нема организованих планинарских друштава. С почетка му се на походима на Фрушку гору придружује Петар Деђански, а нешто касније читава група коју су сачињавали: Ђура Јовановић, Воша Срђанов, Никола Антолковић, Жарко Слеччевић, Александар Петровић, Богдан Бојкић, Ђура Вукадиновић, Иван Раданов, др Радивој Каленић, Стеван Мирилов, др Иван Кобал - сви образовани људи, интелектуалци који су лако могли да схвате праве вредности одласака у природу. Др Спирта није био само водич у пешачким походима већ и познавалац историје, културно-

историјских споменика, природних феномена краја кроз које се пролазило. На својим путештвијима увек је носио свеске у које је уписивао све важне детаље. Две такве свеске сачуване су до наших дана од заборава и представљају прве писане планинарске водиче. Били су ту записивани временски услови, скице терена, путеви, одморишта, подаци о месту које се посећује, начин превоза до одредишта, списак учесника па све до цена услуга око исхране или смештаја. Занимљиво је да тада још није било планинарских маркација па је др Спирта имао свој начин обележавања стаза засецањем крстића у кору дрвета или обележавањем ознака кредом. У походе никада није ишао неспреман, а сам по природи ведра духа, смирен, тактичан у опхођењу лако је освајао симпатије људи и придобијао их за идеју планинарства.

Пресељењем у Београд др Спирта се упознаје са радом, али и проблемима Српског планинског друштва у коме су активности биле замрле. Улаже велике напоре да се криза у СПД-у, која је настала као последица Балканских ратова и одласка са функција појединих чланова Управног одбора, превазиђе. Чињеница је да је др Спирта дао непроцењиви допринос да се СПД по трећи пут опорави и уздигне на ниво најзначајнијег друштва у историји организованог планинарства у Србији. На ванредној скупштини СПД-а, 1922. године за председника је изабран проф. др Недељко Кашанин, а др Спирта за благајника Управног одбора. Коначно, на редовној скупштини

1925. године која је одржана на Авали у новообновљеном павиљону београдских планинара, др Спирта је изабран за потпредседника СПД-а. Исте године донесена је одлука о увођењу функције „главног вође излета“, која је такође поверена др Спирти, на којој је он остао све до 1929. године, када се повукао због лошег здравственог стања. Његове моралне и карактерне особине, непосредност у контакту са људима и богато планинарско искуство учинили су да је био једна од најомиљенијих личности у планинарству свога времена.

Др Спирта се у свом раду залагао, а у већини случајева и успевао да се избори за многе значајне одлуке које су унапредиле планинарство. Да набројимо само неке од њих:

- формирање Комисије за пропаганду СПД-а
- допринос подизању планинарских објеката и павиљона на Авали (1925.) који је касније преадаптиран у прави планинарски дом

- сарадња са бројним планинарским друштвима из земље и иностранства

- значајан допринос у повезивању планинарских друштва из Загреба, Љубљане и Сарајева, што је резултирало стварањем заједнице планинарских друштва Краљевине СХС и, касније, Савеза планинарских друштва Краљевине Југославије

- настојања да се у унутрашњости оснује што већи број подружница СПД-а, мада због његових либералних ставова и метода око формирања нових

подржница није баш увек наилазио на очекивану подршку Управног одбора.

Др Спирта је пре многих схватио праве вредности планинарства, па је у свом деловању настојао да их прикаже у једном новом светлу - као делатност без обавеза, стега и круте дисциплине - делатност којој се приступа ведра лица и пуна срца са уживањем у природи и дружењем са људима. Био је музички обдарен, лепо је певао и свирао на тамбурицу, па је при СПД-у основао мали тамбурашки оркестар који је увесељавао излетнике на

Митровићев дом на Авали

многим походима или пригодним свечаностима.

У његовом стану одржани су многи састанци Управе СПД-а које тада још није имало своје просторије, па чак и један састанак представника друштава из Словеније и Хрватске. Његов скромни стан у улици Краља Милана 71, који је уједно био и његова зубарска ординација, био је у свако доба отворен за планинаре који су овде увек били добродошли гости. Ту се одржавали састанци, прикупљала чланарина, вршило учлањивање нових чланова, а у свему томе је помагала и супруга Ружа, која је такође била планинар.

Свестан своје здравствене ситуације, пред крај живота се повукао из многих активности и обавеза, али је планинарио до последњег часа живота. Смрт га је затекла при повратку са излета на Букуљу у 54 години живота. Чини се да му је то била свесна жеља да на такав начин заврши живот.

Три непуне године после смрти др Спирте-Митровића, на Авали је отворен планинарски дом који се састојао из два дела - зиданог и дрвеног. Било је то лепо здање које ће много година касније окупљати београдске

планинаре, љубитеље природе и Авале. Дом је добио име по најомиљенијем београдском планинару између два рата - „Душан Митровић-Спирта“.

На крају овога текста његов аутор се залаже да планинарска организација Србије покрене иницијативу да се име др Спирте

отргне од заборавља тако што ће, на пример:

- неко ново планинарско друштво у Београду, Новом Саду, Ковиљу или Аранђеловцу носити његово име

- нека од бројних планинарских стаза или трансверзала на Авали, Фрушкој гори, Космају или Букуљи носити његово име

- или да се установи неко планинарско признање са именом великог планинара др Душана Митровића-Спирте.

Др Красоменко МИЛЕТИЋ

ДА ЛИ ЈЕ МОНТ ЕВЕРЕСТ ПОРАСТАО?

Маја месеца 1999. године извршено је мерење висине Монт Евереста помоћу сателитске GPS (Global Positioning System) опреме. Том приликом је прецизно одређена висина највише планине света и по том мерењу она износи седам стопа више него што је то до сада званично сматрано.

Нову висину од 29.035 стопа или 8850 метара, два метра више од досадашње, прогласио је 11. новембра 1999. Бредфорд Вошборн, почасни директор Бостонског научног музеја, приликом отварања 87. годишње скупштине

Америчког алпинистичког клуба (American Alpine Club).

Нова висина је врло близу претходне, званичне, висине од 29.028 стопа или 8848 метара коју је измерила 1954. године Индијска геодетска управа узимањем просека висина измерених са 12 различитих геодетских тачака постављених око планине. Мерења извршена овом методом варирали су за 17 стопа (близу 6 метара).

Ово последње мерење потекло је од Вошборнове идеје из 1995. да, користећи лаке GPS пријемнике са литијумским батерија-

ма, које могу да раде и на температурама нижим од -40 степени целзијуса, постави највишу планинску геодетску станицу на свету - на Јужном седлу Монт Евереста (7925). Симултаним коришћењем два GPS пријемника, овога на јужном седлу и другог који би био постављен на сам врх Евереста било би могуће врло прецизно одредити висину врха.

Планинари Пит Етанс и Бил Круз изашли су на врх 5. маја 1999. са пет Шерпаса. GPS опрему носили су двојица Шерпаса. Пријемник постављен на самом врху планине лако је подешен да при-

*****

***** ИЗЛОГ КЊИГА *****

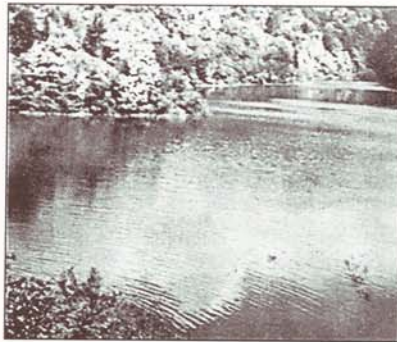
О ЈЕЗЕРИМА - СВЕ ШТО НИСМО ЗНАЛИ

Др Стеван М. Станковић „Језера Балканског полуострва” - Београд, А.М.И.Р. 1999.

Међу нашим географима др Стевану М. Станковићу, свакако, припада место нашег најпознатијег лимнолога - научника, коме су површинске мирне воде ужа специјалност. Ми, планинари, га знамо по томе. Користили смо његове књиге о језерима на планинама Црне Горе. Током месеца марта, дворана Коларчевог универзитета у Београду била је премала да прими све који су желели да чују циклус његових предавања о језерима. Сада је пред нама још једна књига др Стевана М. Станковића, тачније, треће издање књиге „Језера Балканског полуострва”.

Оставимо ли по страни географију као науку и књизи приђемо као поштоваоци природе у којој језера имају високо место на скали природних лепота, брзо ћемо открити да је текст писан популарно, течно, читљиво и разумљиво. От-

крива нам се много тога што нисмо знали и све подсећа на збирку занимљивих прича о језерима међу планинама. Пружа нам се прилика да сазнамо да је Скадарско језеро

највеће на Балкану (369,7 км²), а следе га Охридско, које је и најдубље (286 м) и Преспанско. Плавско језеро је једно од највећих ледничких језера на Балкану са изузетно чистом водом, јер се

целокупна количина воде у језеру обнови за непуних пет дана. Даље, читајући књигу, сазнајемо да на Рили има 233 језера од којих су 189 ледничког порекла. Најинтересантнија, или како ми планинари кажемо, најлепша су „Седмита језера”. Ту, у близини изграђен је и дом „Седам језера” са смештајним капацитетима од 100 лежаја. Око Мусале, највишег врха на Рили (2925) има 7 језера која се убрајају међу највиша на Балкану.

Поред тога што су у књизи језера обрађена по државама, у оквиру посебних поглавља, говори се о већим језерима, као што су: Охридско, Преспанско, Дојранско, Скадарско, затим о језерима Шарпланине, Проклетија и др. Ма колико знали о језерима, у књизи др Стевана М. Станковића наћи ћемо много података који нам нису били познати.; Шадско језеро у

ма сигнале са GPS сателита. Радећи у тандему са пријемником са Јужног седла, пријемник на врху је могао да одреди веома прецизно висину врха и позицију Монт Евереста.

Очитана висина од 8850 метара је потпуно идентична оној која је израчуната у протекле четири године уз помоћ пријемника на Јужном седлу, али је утврђено хоризонтално померање позиције Евереста. Цела планина полако клизи у правцу североистока и то по 6 сантиметара годишње. Дакле, Еверест не само да је „порастао“, већ је од маја месеца прошле године и „прошетао“ за целих седам сантиметара.

Горан ПОПРЖЕН
Према шексу из билтена
„Пушник“

Црној Гори, на пример, је удубљење тектонског порекла које је касније испуњено водом. То је криптодепресија. Ниво површине језера је један метар надморске висине, а будући да је његова највећа дубина 8 метара, то значи да се највећи део језерског басена налази испод нивоа Јадранског мора. Друго, река Бојана је у специфичној хидрографској вези са Шадским језером, јер је и његова притока, и отока. При високом водостају Бојане река се улива у Шадско језеро, а при ниском водостају, воде Шадског језера отичу кроз Бојану ка Јадранском мору.

Књига др Стевана М. Станковића није писана за планинаре и тешко би могла да се уврсти у планинарску библиотеку, али може да буде веома корисна литература за планинаре и због тога заслужује нашу пажњу.

Божидар ВЕЉКОВИЋ

***** ИЗЛОГ КЊИГА *****

СВЕ О ФРУШКОЈ ГОРИ

Александар Дамјановић „Фрушкој гори с љубављу“ - Водич,

Александар Дамјановић написао је књигу „Фрушкој гори с љубављу“ - водич који, када смо ми планинари у питању, може да замени све остале књиге о овој планини које имамо, или смо их прочитали. То је компилација свега до сада написаног, зачињено личним доживљајем и увидом у све оно што ова планина „на терену“ нуди. Није ово књига за читање од прве до последње стране. То је водич неопходан при сваком одласку у фрушкогорје, са корисном потребом да пре сваког поласка прочитамо део који се односи на предео који ћемо посетити. Било би претерано рећи да је то неко свезнање о Фрушкој гори, али нешто слично томе заиста и јесте, пре свега захваљујући труду и умећу аутора да одабере оно најважније.

Наћи ћемо ту најважније податке о сваком од 58 насељених места од Бапске на западу, до Сланкамена на истоку. Процењује се да на подручју Фрушке горе живи око 160 000 становника, а од 19 националности најбројнији су Срби (60%) и Хрвати (23%), а има и Словака, Мађара, Русина...

Фрушкогорским манастирима и црквама аутор је посветио посебну пажњу. Обилазницима су понуђени подаци, који се могу чути од професионалних водича, за свих 20, од најстаријег - цркве Светог Николе у Старом Сланкамену, до најмлађег - манастира у Беочину.

Фрушка гора је један од наших националних паркова, чему је у књизи посвећено посебно поглавље. Ту су и неопходни по-

даци о туристичко-угоститељским објектима на планини и оно што је за нас најважније, детаљне информације о свим планинарским објектима као и подаци о сталним и традиционалним планинарским акцијама као што су „Фрушкогорски планинарски маратон“, „Фрушкогорска трансверзала“ или трансверзала „Сремски фронт“.

Књига не би била потпуна да не садржи податке о маркирању планинарских стаза које је започето крајем двадесетих годи-

на овога века, да би данас Фрушка гора била планина са највише маркираних планинарских стаза и путева у укупној дужини од преко 400 километара.

Књига се завршава поглављем наших дана „Фрушка гора и НАТО“ у коме је дат приказ колико тога је уништено и разорено и у коликој мери је планина као национални парк еколошки и на сваки други начин деградирана приликом НАТО агресије на нашу земљу.

Божидар ВЕЉКОВИЋ

ПРВИХ ПОЛА ВЕКА „АВАЛЕ”

1950. - 2000.

*****

Ове године обележавамо 50 година постојања нашег друштва, генерацијама планинара и смучара познате и драге, „Авале”. „Авале” која је седмог маја ове године закорачила у шесту деценију постојања, која је у току протеклих педесет година окупила, зближила и спријатељила више хиљада људи свих узраста, различитог образовања и занимања, а са заједничким мотивом љубави према природи, планини, људима и својој земљи.

„Авала” је удружила добру вољу планинара и смучара, а њихову енергију и знање усмерила према бројним и разноврсним активностима које чине садржај планинарског и смучарског покрета - почев од лаких шетњи по питомим и проходним планинама, преко специјализованих активности као што су спелеологија, алпинизам, горска служба спасавања, такмичарско смучарство, оријентациона такмичења, па све до захтевног високогорског планинарења по гребенима и врховима Алпа, Проклетија, Дурмитора и безброј других високих гора у нашој и страним земљама.

Много је генерација прошло кроз „Авалу”. Накадашње девојчице и дечади данас су људи у најактивнијој животној доби, а не мали број њих и данас се окупљају у друштву. Неки други тек су стасали до студентског узраста, али већ сутра они ће водити „Авалу” и нараштај новоприспелих чланова. Они трећи који су у време оснивања друштва били угледни радници, професори, лекари, научници, према неумитним законима природе нису више у

најактивнијем животном добу, многи од њих нису више међу живима, сви су за собом оставили дубок и трајан траг не само у „Авали”, већ и у друштву и времену у коме су живели и радили. Генерације у континуитету смењују једна другу, а једино циљеви остају исти.

Многобројни ранији, а и садашњи чланови „Авале”, не носе само лепе личне успомене призора и доживљаја из планина. Иза њих, у беспућима кроз која су прола-

зили давних педесетих година, остали су многи прегледани и излечени становници забитих села који су лекара могли да сретну само у изузетним приликама, а то је било онда када наиђе планинарски излет који је организовала „Авала”.

Иза нас су остале и две изврсне књиге, два „Авалина” алманаха „Људи и природа у нашим планинама”, издата 1955. и 1959. године поводом обележавања петогодишњице, односно десетогодишњице рада друштва. Ове године, на јесен, поводом педесетогодишњице, друштво намерава да изда репринт издања ових публикација које и данас, после толико

година, представљају зачуђујуће вредну и свежу планинарску литературу.

Као обележје протеклог периода остала је богата збирка победничких пехара и медаља са првенстава Југославије, Србије, Београда. „Авала” је била први, а дуго и једини клуб који је у истој сезони освајао градско, републичко и савезно првенство у оријентационом такмичењу.

Трајна обележја постигнутих успеха су: Октобарска награда СОФК-е Београда, златне значке планинарских савеза Београда, Србије и Југославије као и бројна признања чији су носиоци чланови друштва.

Ту је и захвалност многих повређених на смучарским стазама, залуталих и изгубљених у маглама и снежним сметовима Копаоника, који су спасени захваљујући организованим акцијама, знању и пожртвовању спасилаца који су већином чланови „Авале”.

Многи страни и домаћи гости ће се дуго и са задовољством сећати шармантних девојака и младића који су их водили стазама Копаоника и упознавали их са лепотама ове планине.

Трајна сведочанства о уложеном труду, способностима и знању чланова друштва су три „Авалина” дома: „Чарапићев брест”, некадашња депанданса истог објекта која је претворена у пријатан и комплетно опремљен планинарски дом на Авали и најзад, планинарски дом „Др Петар Костић” на Копаонику, на надморској висини 1734 метра, који носи име по једном од оснивача нашег друштва, првом и дугого-

За 50 година од оснивања и рада
ПЛАНИНАРСКО-СМУЧАРСКО ДРУШТВО

>> АВАЛА <<

ЗАХВАЉУЈЕ

на сарадњи и несебичној помоћи

у раду и успесима друштва

Свим својим бившим и садашњим

члановима, као и свим пријатељима

који су нам било када и на

било који начин помогли

Београд, Авала
27. мај 2000. Године

Председник
Милош Краљевчић
Михаило Радоичић

дишњем председнику и доживотно почасном председнику „Авале“.

Као трајна обележја остају и специјалне географске карте за оријентациона такмичења. Поводом овог јубилеја друштво је издало карту Авале и Спомен-парка Јајинци. У ових педесет година садржано је много лепих резултата, много рада и напора, много спортских и радних успеха, али и много незаборавног дружења, радости и забаве, па у том знаку прослављамо „Авалин“ рођендан, свесни да је она још увек у најбољим годинама и пуној снази. Жеља нам је да се у још бројнијем саставу окупимо за њену стоту годишњицу.

За све што смо хтели, а нисмо стигли да учинимо не треба да жалимо, јер ово је тек првих пола века - будућност је пред нама.

Миодраг РАДОИЧИЋ
Председник ПСД „Авала“

ПСД „Авала“ обавештава све заинтересоване да располаже одређеним бројем слободних капацитета у планинарском дому „Др Петар Костић“ на Копаонику.

40 ГОДИНА ПСД „ЗЛАТИБОР-а“

Београдско планинарско друштво „Златибор“, које делује у оквиру Радио - телевизије Србије, обележило је четири деценије постојања. На свечаности поводом јубилеја речено је: „Уместо да наводимо које смо планине обишли у нашој земљи, једноставније је да набројимо оних неколико планина на којима Златиборци нису били укључивши ту и све планине у бившој Југославији“. „Истабанасти“ смо стазе од Триглава до Пелистера и од Вршачког брега до Дурмитора, али били смо и на иностраним планинама, понајвише у нама суседним земљама, Грчкој, Бугарској и Румунији, но било нас је и на Татрама, Алпима и многим другим местима. Посебно су се „Златиборци“ бавили сплаварењем на Дрини и Тари и то од првих дана када је ова активност постала доступна планинарима.

Треба рећи да је „Златибор“ дао велики допринос обележавању 70 година оснивања Српског планинарског друштва. Чланови друштва су учествовали на бројним слетовима и акцијама Планинарског савеза Београда. Ових дана у друштву се врше припреме за обележавање јубилеја сто година организованог планинарства у Србији, где ће један број чланова преузети део обавеза које нас очекују током 2001. године.

Б.В.

*****

ХОДОЧАШЋЕ У СПОМЕН ЈОСИФА ПАНЧИЋА

Осморо планинара из Београда, чланова друштва „Јосиф Панчић“ и један Краљевчанин, Милутин Вукосављевић, препешачили су у мају месецу за девет дана 276 километара, колико има од Београда до највишег врха Копаоника који носи Панчићево име. Стаза је водила од споменика Јосифу Панчићу на Студентском тргу у Београду преко Авале, Раље, Тополе, Лазаревца, Краљева, Митровог поља на Гочу и Жељина. На свим местима где су заноћили, планинари су у знак сећања на овај поход засадили по једну младицу панчићеве оморике.

В.П.

Смене група су организоване недељом, а цена боравка износи 5 индексних поена дневно по особи. За све додатне информације заинтересовани се могу обратити Радоичић Миодрагу на телефон 186-719 или преко Е-mail-а на адреси radojko@EUnet.yu

ПЛАНИНАРСКО ДРУШТВО „ПТТ” ИЗ БЕОГРАДА ПРОСЛАВИЛО 50 ГОДИНА ПОСТОЈАЊА

1949. - 1999.

*****

Планинарско друштво „ПТТ” из Београда основано је 10. децембра 1949. године, па је тако истога дана прошле године напунило 50 година постојања и активног рада. Нешто због рата прошле године, а нешто због недостатака средстава, прослава је одложена до пролећа ове године.

Свечана академија одржана је у суботу 27. маја 2000. године, у „Плавој сали” ТК центра у Катићевој улици на Славији. Окупило се око 200 наших планинара, гостију и учесника у програму који је био богат и добро осмишљен.

Сликари ликовне секције КУД ПТТ „Бока Павловић” приредили су изложбу слика са мотивима из природе. Изложба је отворена уз пригодну беседу Милице Ђуровић, председнице ликовне секције, а потом је председник друштва Ђорђе Загорац отворио академију. Глумец Зоран Симоновић поздрављивао је присутне госте, планинаре и учеснике у програму, а потом је мала Александра Томић одсвирала две нумере на харфи.

У свом реферату под називом „Шта, како и колико смо радили”, председник друштва је у најкраћим цртама упознао присутне шта се дешавало у нашем друштву за протеклих пола века. Група чланица КУД ПТТ „Бока Павловић”, отпевала је неколико изворних народних песама, а затим је госте забављао Михаило Ђуповић казивањем својих песама. Михаило је пензионисани ПТТ радник, бивши управник поште у Чајетини и врстан песник који за собом има неколико збирки песама, углавном посвећених Тари и Златибору.

Председник Планинарског савеза Србије, Драган Божовић, извршио је промоцију монографије Друштва коју је неколико година припремао Бане Илић. Уз бројне податке из богате активности Друштва, монографија је илустрована већим бројем црно-белих и колор фотографија.

Четворица чланова Друштва проглашени су за почасне чланове: Бане Илић, Данило Лекић, Драгослав Аврамовић и Ранко Радоићић.

Планинарским савезима, ПСЈ, ПСС и ПСБ и планинарским друштвима са којима је ПД „ПТТ” имало добру сарадњу, подељене су захвалнице и повеље. Такође, признања су подељена и неким планинарским домовима у којима су чланови нашега друштва често боравили.

Детаљ са свечане академије

Милан Гутић, некада активни планинар и председник ПД „Поштар” из Зенице, сада избеглица, али успешни пословни човек, поклонно је 10.000 динара друштву - помоћ за проширење наше планинарске куће на Руднику.

По завршетку академије дружење је настављено уз ручак, пиће и музику.

Бане ИЛИЋ

*****

УСПОН НА ТУПИЖНИЦУ

У организацији ПСД „Драган Радосављевић” из Зајечара, од 21. до 23. априла ове године, одржана је акција републичког карактера под називом „Тупижница 2000”.

Окупљање планинара почело је већ у петак 21. у селу Мариновац које се налази испод Тупижнице на надморској висини од 480 метара. На успон, следећег дана, кренуло је око сто планинара. Јутро је било сунчано и лепо, што је обећавало да је пред нама леп дан. Тупижница је питома планина обраста углавном буковом шумом са обиљем шумског цвећа које се ретко среће на другим планинама, као што су шумски жути гербери, љубичасте и жуте шумске орхидеје, сасе, јоргован... Такође, планина је богата водом о чему сведоче многи извори, што представља посебну погодност за предах и освежење планинара. Најзанимљивија места су Три бунара и Ледница - јама дубока 26 метара у којој се и лети задржава лед. На Ледничком врху (1162), једном од три највиша врха ове планине, дочекао нас

је снажан ветар што нам није ни мало сметало да уживамо у панорамама околних планина Ртња, Девнице, Дели Јована и живописном пејзажу планинских села Бучја и Зубетинца.

Сутрадан, део групе посетио је манастир Суводол из XIV века, оближњу планину Ветрен (703) и места Змијанац и Топлик.

У овој акцији учествовало је 132 планинара из 11 планинарских друштава. Сви учесници су добили захвалнице, а организатор је израдио и наменски печат чији отисак ће остати у нашим планинарским књижицама као успомена на овај успон и дружење.

Све честитке организаторима из друштва „Драган Радосављевић“, а посебно председнику Мирославу Жикићу и његовим сарадницима који су се својски потрудили да акција успе. Иначе, ово друштво је 20. априла обележило 45 година постојања и рада. Тим поводом приређена је успела изложба фотографија пропраћена пројекцијом слајдова, а све то у занимљивом амбијенту Радул-беговог конака у Зајечару, где су се, поред планинара два друштва из Зајечара, окупили и бројни гости, љубитељи природе.

Љиљана ЈОВИЋ

*****

ПРОЛЕЋЕ НА ГЛЕДИЋКИМ ПЛАНИНАМА

Републичка акција - Пролећни дан планинара у Трстенику 2. априла 2000.

Планинари „Љуктена“ из Трстеника угостили су преко 300 планинара из целе Србије на обронцима Гледићких планина. Ово је била трећа овогодишња републичка акција. Фебруара је одржан успон на Трем са око 200 учесника, затим акција поводом 8. марта на Врднику, на којој је узело учешћа преко 500 планинара. Апсолутним бројем учесника на досадашњим републичким акцијама требало би да будемо задовољни, међутим заступљеност друштва није онаква какву бисмо желели. На акцији у Врднику били су најбројнији учесници из Војводине и Београда, док је у Трстенику било највише планинара из Краљева, Крушевца, Ужица, Пожеге и Смедеревске Паланке, уз симболично учешће Ваљевчана, Лајковчана и Новосађана. Планинари из Београда се уопште нису одазвали овој акцији!

Окупљање планинара је било заказано за суботу 1. априла, а сутрадан, сви учесници су превезени до манастира Стубло, 6 километара западно од Трстеника. После обиласка манастира колона је крену-

ла узбрдо на Гледићке планине. За око 90 минута успона планинари су изашли на висину од скоро 800 метара, након чега је уследила маркирана стаза дуж гребена горе-доле преко низа главица пошумљених ретком и кржљавом шумом. Након пет часова хода и пређених петнаестак километара, колона је стигла до манастира Љубостиње, где је планинаре чекао обилан ручак. После додела награда најмлађем и најстаријем учеснику и најбројније заступљеном друштву, планинари су превезени аутобусима назад у Трстеник.

Време је било наклоњено планинарима. Смењивали су се сунчани и облачни периоди, али без падавина. Организација овога пролетњег планинарског дружења била је веома квалитетна.

Инж. Александар ДАМЈАНОВИЋ

*****

Успешна акција краљевачких планинара на Столовима

НАРЦИСУ У ПОХОДЕ

21. маја ове године, у организацији ПСД „Гвоздац“ из Краљева, организована је републичка акција „Нарцису у походе“.

Учествовало је око 500 планинара и рекреативаца из Краљева и других градова Србије. Поред краљевачких друштава ПСД „Железничар“ и „Јети“ окупили су се планинари из 12 друштава из других градова који су пристигли аутобусима. Најбројнија друштва била су: „Жежељ“ из Крагујевца, „Јастребац“ из Крушевца, „Јосиф Панчић“ из Београда, „Љуктен“ из Трстеника и чланови секције шумарске школе. Акцију су посебно атрактивном учинили чланови планинарско-бицикличког клуба „Чикер“, параглајдисти и аеро-клуб „Михаило Петровић“, сви из Краљева.

Занимљиво је да је ове године било мање процветалог нарциса него ранијих година. Нешто више било их је при врху планине на Усовини где их обично готово и нема, а опет када су планинари стигли до Чикера, констатовали су да су ту нарциси већ поодавно прецветали и увенули. Но без обзира на све, било је задовољство учествовати, уживати у лепоти Столова и опојном мирису белих цветова по којима је ова акција и добила своје име.

Треба истаћи да је ово окупљање постало традиционално и да се одржава сваке године трећег викенда у мају месецу, када се на обронцима Столова окупи велики број планинара из више десетина друштава Србије.

Милушин ВУКОСАВЉЕВИЋ

XXIII ПЛАНИНАРСКИ МАРАТОН НА ФРУШКОЈ ГОРИ

Одржан 6. и 7. маја 2000.

У амбијенту свеже озеленеле Фрушке горе, намирисане багремовим цветом, одржан је XXIII маратон планинара, атлетичара, бициклиста и рекреативаца, који су се окупили на овој сјајној спортекој манифестацији.

Ове, 2000. године кренуо је шумским стазама маратона, обележеним срцем, 62.697. учесник, што наравно није ни изблиза тачан податак, јер увек има приличан број оних који крену непријављени, а самим тим и несвидентирани.

Овог пролећа укупно је стартовало 6529 учесника, од тога 3988 (62%) мушкараца и 2541 (38%) жена. Од тог броја на циљ је стигло 6022 (92%). Занимљиво је да је најдужу стазу, у Крамаргона

Група планинара - марашонаца, учесника из крагујевачког ПД „Жежеља“

прешло чак 117 (2%) учесника. Ову стазу најбрже су прешли Драго Бороја из Футога и Душан Момић из Буковца, који су на циљ стигли заједно, па су тако поделили прво и друго место. Трећи је био Имре Илеш из Бачке Тополе. Међу маратонкама победнице су Гоца Здравковић из Смедеревске Паланке, Данијела Стаменковић из Ниша и Ема Мук из Новог Сада. Учесници су пристигли из 135 места из Југославије, а било их је и из Мађарске, Македоније, Словеније, Литваније и Републике Српске.

Маратонске стазе су трасиране кроз најлепше делове Националног парка Фрушке горе. Стаза полази и завршава се на Поповици, а води преко Стражилова, Иришког венца, Врдника, Јабуре, Летенке, Бранковца, Црвеног чога, Осовља, Змајевца, поред манастира Гретега, Раванице, Врдника, Јазка, Беочина...

Недељу дана после маратона, група од 39 учесника спровела је акцију чишћења стаза. Очишћено је око 70 километара стаза од заосталих отпадака. Чистачи су с правом ставили примедбу да је било много смећа које су за собом оставили излетници у време првомајских и ускршњих празника, но ипак, знајући да то нико други неће урадити, све су уредно сакупили.

XXIV планинарска маратон, који ће се одвијати у знаку обележавања 100 година организованог планинарства у Србији је заказан за 5. и 6. мај 2001. године.

Миловој КИЖДОБРАНСКИ

*****

ВРДНИКУ У ПОХОДЕ

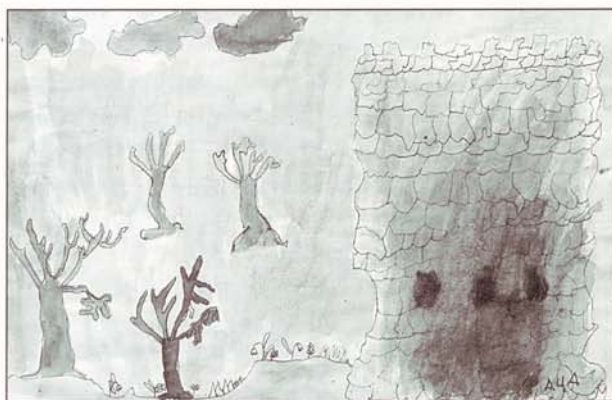
Лепоту околине Врдника упознао сам једног лепог пролећног дана.

Колона планинара је кренула према свом првом циљу, манастиру Раваница. Испред манастирског дворишта налази се спомен биста велике наше песникиње, „фрушкогорске виле“, Милице Стојадиновић - Сркиње. Унутрашњост манастира задивила нас је својом лепотом. На све стране ширио се мирис запаљених свећа и тамјана. Пут нас је водио даље ка Врдничкој кули. Стаза је водила кроз њиве, воћњаке, винограде и пољане. Понегде смо прескакали баре. Полако смо осећали мали умор који је нестајао при предасима док смо брали прве веснике пролећа, висибаве и дивље зумбуле.

Изнад нас се издизала велика стара кула. Чинила ми се као стражар који чува лепоту Фрушке горе.

Ветар је постепено повећавао своју јачину, док смо се ми срећни, са букетима, полако припремали за повратак кући.

*Владислав ЈАНКОВИЋ
ученик III разреда - Вишњићево*

*Врдничка кула - цртеж Аце Сијанишића
ученик III разреда - Вишњићево*

ОДРЖАН СЕМИНАР У КОШТУНИЋИМА

У организацији Комисије за заштиту природе планина ПСС, исте те комисије савезног ранга, Завода за заштиту природе Србије и ЈП „Југоимпорт-СДП“, који је био спонзор и домаћин ове акције, 27. и 28. маја одржан је семинар о заштити природе планина у селу Коштунићи под Сувором. Од око 100 учесника више од половине били су планинари који су се окупили из целе Србије.

Чинило се с почетка да ће се овде планинари, осим предавача и осталих гостију углавном високог академског ранга, наћи у улози посматрача - епизодиста, који треба да са мање или више пажње саслушају све оно што магистри, професори и доктори наука имају на ову тему да кажу. Није било тако. После реферата који су углавном били конципирани у оквирима уобичајених стандарда за овакве прилике, имали смо задовољство да у дискусијама округлог стола чујемо низ занимљивих размишљања и практичних предлога

који су потекли баш из планинарског дела аудиторума. Штета је што су ова излагања била скраћена због недостатка времена, па је много тога остало недоречено, а већи број дискутаната нису ни дошли на ред да кажу оно што су желели. Чак и међу предавачима највећу пажњу је привукло излагање о пост-ратној еколошкој ситуацији у земљи магистра Срђана Белија, иначе једног од врло активних планинара.

Село Коштунићи је прича за себе - тема која, у најмању руку, заслужује посебну репортажу, па ћемо се овом приликом ограничити само на констатацију да је Швајцарска могућа и у Шумадији.

На крају, било би неправедно не поменути двоје људи без чијег доприноса не би било ни ове акције. То су професор Радовин Недељковић - председник Комисије за заштиту природе планина ПСС - који је све ово оемислио и беспрекорно реализовао и генерал Јован Чековић - директор Ј.П. „Југоимпорт-СДП“ - алфа и омега свеколиког привредно-еколошког чуда које се ових дана збива у Коштунићима.

В.П.

Републичка акција на Ваљевским планинама БОБИЈА - КАЊОН ТРЕШЊИЦЕ Од 8. до 11. јуна 2000.

Састанак учесника ове акције заказанан је у планинарском дому на Дебелом брду. Део планинара смеистио се у дому, док су остали шаторима украсили околне цветне ливаде.

По лепом и сунчаном времену планирана маршрута водила је делом познатим стазама, а делом новим, планинарима непознатим, путевима. Ишло се најпре на Јабланик (1274), потом на Медведник (1247), а онда низбрдо до Зеленог вира и реке Љубовиће. Следио је успон на мало познату Оровичку планину и Торничку бобију (1272), где се код једне од ретких цркава брвнара, на висини од око 1200 метара, ноћило под шаторима. Цела ова тура дуга око 24 километра пређена је за 10 часова хода.

Следећи дан је био још занимљивији. Започело се спуштањем низ пространу висораван, поред речице-понорнице Сушице до велелепног кањона реке Трешњице, притоке Дрине. Колона се кретала уз ток реке. Наоколу брзаци, каскаде, вертикалне стене... Иначе, кањон је једно од ретких станишта у Европи, орла - супа белоглавог. Што је ближе извориште ове необичне реке, пејзаж постаје све питомији, да би се, на крају, изашло у долину где река весело вијуга кроз цветне ливаде. Ту је већ и асфалтни пут Ваљево - Бајина Башта којим се за неких три до четири километра стиже до дома на Дебелом брду.

Трећег дана један део планинара изашао је на

У кањону реке Трешњице

Снимио: Зоран КОНТИЋ

Повлен, а други су се спустили до кањона реке Сушице, притоке Јабланице. Ова речица је понорница. У свом средњем току гради импозантни вертикални и уски кањон ширине једва три до четири метра. На изласку из кањона, по ободу долине, појављују се многобројни извори, па се корито поново напуни водом која отиче у Јабланицу код цркве Грачанице.

На овом тродневном излету било је преко 100 учесника. Најбројнији су били Новосађани и наравно домаћини, чланови ПСД Ђира из Лајковца. Поред њих било је планинара из Шапца, Ваљева, Крагујевца, Ужица, Милановца и Смедеревске Паланке. Организација акције је била беспрекорна, па у то име све похвале Лајковчанима.

ИСХРАНА У ПЛАНИНИ

Укуси су нам различити, па је зато тешко некога саветовати коју то храну треба да стави у ранац кад крене на планинарски излет. Најчешће се прилагођавамо условима које нам намећу околности - тежина успона, годишње доба, дужина боравка, а не треба смести са ума да тежи ранац прилично ограничава кретање и захтева ангажовање много више снаге и енергије. Зато је препоручљиво одредити се за мању количину квалитетније хране. Све оно што носимо треба претходно испробати у кућним условима, а препорука је да се носи што разноврснија храна и то не оно што највише волимо, већ оно из чега ће организам моћи да извуче максимум енергије.

Здраве животне намирнице састоје се од беланчевина, масти и угљених хидрата са додатком витамина и минерала.

Укупну дневну количину хране треба приближно овако распоредити: доручак 10%, ужина 20%, ручак 30% и вечера 40%.

ВОДА има најважнију улогу у исхрани и одржавању виталних функција организма. Само вода може истински да угаси жеђ! Квалитет воде на терену је веома различит по хемијском саставу јер је различит степен њене минерализације која је последица растварања стена у подземним токовима. Пошто су наше планине претежно кречњачко-доломитске структуре, на терену ћемо најчешће налазити на мекане воде са малом количином минерала. Квалитетније воде налазимо у близини насеља. Обично су то каптирани извори, ограђени и уређени. Никако се не сме користити вода испод стаја или пољских WC-а, али и из сумљивих извора на ливади или у шуми где постоји могућност загађења од стоке опасним цревним инфекцијама и паразитима.

БЕЛАНЧЕВИНЕ су градивне материје и резервни енергетски извор. Има их у саставу меса, млека, јаја, сирева и низа других намирница. У планинарској исхрани треба да буду заступљене са око 15%. УГЉЕНИ ХИДРАТИ су енергетске материје и налазе се у различитим врстама шећера, скроба и целулозе. У организму се брзо разграђују ослобађајући енергију са изузетком целулозе која само потпомаже варење. Удео угљених хидрата у исхрани планинара треба да износи око 55%. МАСТИ су градивне и енергетске материје. Дневне потребе у исхрани планинара треба да износе око 15%. Нај-

важнији минерали у исхрани су гвожђе, калијум, калцијум и кухињска со. ВИТАМИНИ С, D и Е, као и други витамински комплекси су веома важни за правилну размену материја у процесу метаболизма који је при повећаним физичким напорима јако убрзан.

ЖИТАРИЦЕ најчешће користимо у форми хлеба, двопека, макарона, гриза од кукурузног и пшеничног брашна, пиринца и разних врста кекса. Најчешће користимо хлеб који количински треба пажљиво планирати. Не треба узимати такозване „обогачене“ хлебове који се брзо убајате и распадају, већ црни, ражани или хлеб са хељдом. Такође, препоручују се и разне врсте макробактеријских производа који дуго остају свежи. Лети се најбоље показала погача без квасца - она је тврђа, али много дуже остаје свежа. Посебну пажњу треба обратити на паковање хлеба. Сваки хлеб садржи извесну количину влаге и лако се убуђа ако је херметички запакован. Ово се може избећи тако што се хлеб стави у папирну кесу која ће да упије влагу, а онда све то заједно у најлонску кесу. Ако се под прстима осети да је хлеб споља влажан потребно га је неко време оставити да се на ваздуху просуши. Двопек је знатно боље решење мада је он скупљи од обичног хлеба.

МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ су важне намирнице које садрже значајну количину минерала и витамина. Мана им је што су лако кварљиви и не препоручују се особама склоним желудачним тегобама. Дуготрајно млеко се може користити када није много високе температура мада и онда постоји опасност да се поквари. Кисело млеко и јогурт могу остати знатно дуже у исправном стању на нижим температурама. Велика мана свих течних и кашастих производа је у њиховом начину паковања које је меко и кабасто па се лако оштети. Мање квалитетни млечни производи су разне врсте сирева који се пакују тако да нема опасности од непредвиђених проблема са амбалажом. Најбоље решење је млеко у праху. Њиме се лако рукује и може се припремити у жељеној концентрацији. Не треба га растварати у топлој води јер се стварају грмуљице. Прво га треба растворити у мањој количини хладне воде, измешати и разбити грудве, а потом долити потребну количну топле воде.

МЕСО игра важну улогу у исхрани. Обично на-

бављамо прерађевине које нису најквалитетније за исхрану - лако су кварљиве, лоше се варе због великог садржаја конзерванса нитрита. Много је боље ове намирнице припремити у домаћој радиности, јер тада бар знамо шта једемо. Комаде свежег меса треба прво испржити, а потом у рерни загрејати теглу, у њу ставити печено месо и залити га истопљеном машћу. Овако припремљено месо може за дуго остати употребљиво. То је стари рецепт сеоских домаћинстава из времена када није било фрижидера и замрзивача.

МАСТИ чине саставни део месних прерађевина које треба да понесемо. Мада неопходне организму, могу бити и штетне јер растварају већину витамина и тешко се варе. По пореклу деле се на биљне и животињске. Све масти имају високо калоричну вредност с тим што маргарин има одређене предности јер садржи и неке витамине. Не треба узимати маргарин обогаћен млеком (тзв. „софт“) јер се на летњим температурама лако квари. У зимским условима може да се понесе и кајмак.

ПОВРЋЕ садржи пуно корисних минерала и витамина неопходних за метаболичке процесе. Пошто је у свежем стању доста тешко и није zgodно за ношење, боље је припремити га у сушеном облику. Пре поласка на успон треба ставити одређену количину сушеног поврћа у суд и насути доста воде. По повратку поврће је упило течност и спремно је за кување. Као додаток није лоше убацити коцку концентроване супе која одлично надокнађује изгубљену со за време напорне туре. Уколико се услед исцрпљености добије дрхтавица мишића, добро је са комадом хлеба и доста топле воде појести мало концентрата за супу. Опоравак је скоро тренутан. После напорне туре добро је одморити се око пола сата па тек онда приступити припреми оброка који треба да буде обилан.

Није лоше понети са собом неколико главица црног и белог лука и по неку зелену паприку. Може се понети и мања главица купуса коју не треба сећи већ редом откидати спољне листове како би дуже остала свежа. Током пролећа и целог лета могу се носити роткве и шаргарепе. Парадајз није zgodан за ношење јер је мек и лако кварљив, па се носи само у мањим количинама и треба га одмах потрошити.

ВОЋЕ је веома потребно организму, али је кабасто и кварљиво. Може се понети која јабука, наранџа и лимун. У принципу боље је понети прашкасте напитке. Пошто у планини не остајемо месецима, неколико дана се може и без воћа, но свакако треба понети таблете Це витамина и Олиговита. Сушено воће се такође препоручује, првенствено

због пробаве.

ШЕЋЕР у разним облицима треба обавезно понети. То може да буде и млечна чоколада, али још боље чоколада за кување која садржи мање шећера, али је зато богатија гвожђем. Мед је најбољи јер садржи све неопходне витамине и минерале - дуго се вари па га зато треба узимати у поподневним сатима. Жути шећер садржи доста минерала и zgodан је за заслађивање чајева.

НАПИЦИ су већ на неки начин споменути. Најбоље је пити воду са, евентуално, неким додацима. Препоручљиво је пити чајеве које не треба носити од куће, јер смо у природи окружени различитим лековитим биљем. За опоравак доро је скувати добро заслађени какао, јер брзо враћа снагу и садржи доста гвожђа и минерала.

Аутори:

Владимир ФУРЛАН,

Весна ДРАКУЛИЋ и Вера КОНДИЋ

Аутори овога прилога су уступили редакцији „Гласника“ и прецизну табелу која садржи 68 прехранбених артикала који се најчешће користе у исхрани приликом дужих и краћих планинарских тура. У табели су дате калоричне вредности као и састав појединих производа. Пошто је табела прилично велика и обимна, у „Гласнику“, објављујемо само један њен мањи део. Занимљиво је у целости могу наћи и преузети са сајта ПСД „Железничара“ - Београд који се налази на адреси: <http://members.xoom.com/zeleznicar>

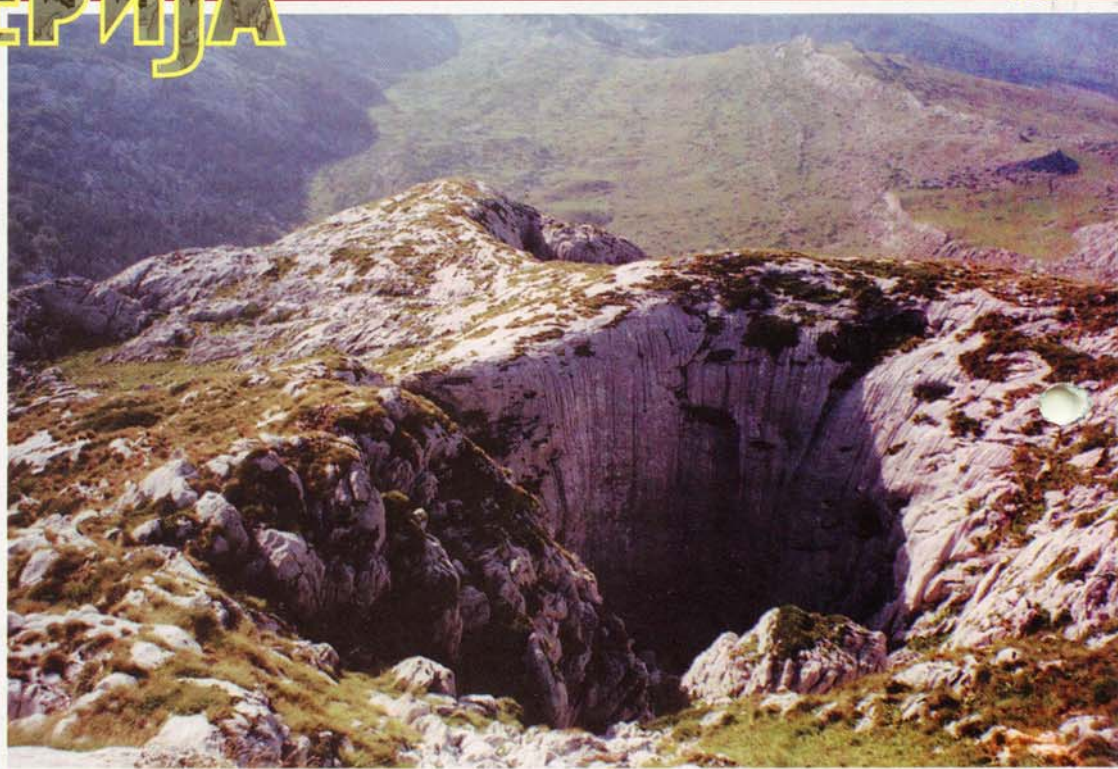
НАЈЧЕШЋЕ КОРИШЋЕНЕ НАМИРНИЦЕ

	на грама	кал.	бел.	маст	уг. хид
Хлеб бели	100	225	8.0	1.1	47.1
Хлеб црни	100	246	8.1	0.3	51.2
Двопек	100	549	10.3	0.3	77.9
Млеко	100	67	3.4	3.6	4.8
Млеко прах необр.	100	492	25.8	26.7	38.0
Павлака (1 dl)	100	214	3.7	20.0	3.1
Сир топљени	100	355	26.4	26.9	1.6
Сланина	100	590	8.5	61.0	0.0
Чварци	100	744	26.0	71.2	0.0
Кобасица српска	100	291	11.0	27.0	1.0
Паштета конз.	150	698	19.0	66.6	0.0
Сардина конз.	125	296	29.9	18.0	1.6
Бутер	100	716	0.6	81.0	0.4
Маргарин	100	720	0.6	81.0	0.4
Мајонез	100	708	1.5	78.0	3.0
Конц. супа	100	397	17.3	19.2	38.7
Ораси	100	524	14.0	50.0	14.6
Лешник, бадем	100	610	16.0	58.0	17.0
Јабука	100	49	0.3	0.3	12.6
Лимун	100	25	0.5	0.3	5.9
Цем	100	278	0.0	0.0	70.8
Мед	100	332	0.3	0.0	81.0
Чоколада за кување	100	534	6.5	27.5	61.5

ФОТО ГАЛЕРИЈА

Фотографије на 1. и 20. страни су преузете са изложбе планинарских уметничких фотографија чланова ПД „Победе” одржане 29. марта 2000.

Верољуб Ковачевић
ГОЛИЈА - ДОЛА

Верољуб Ковачевић
ЗЕЛЕНГОРА - ВИТА БАРА

BERZA IZLETA - JULI, AVGUST, SEPTEMBAR 2000.

JULI

PSD "Železničar" Beog. utorak 19 h		PD "Pobeda"- Beograd utorak 19 h		PSD "Kopaonik" Beogr. ponedeljak 18 h		PSD "Železničar" N. Sad PSD "Poštar"- Novi Sad	
1-7	RILA	30.6.-	TARA	30.6.-	SUVA PLANINA I	1-4	SLET ŽPDJ
1-2	KRSTARENJE	10.7.		2.7.	SVRLJIŠKE	****	KARPATI
	SAVOM	1-8	RAJAC		PLANINE		(Rumunija) -
1-4	SLET PLANINA-	1-9	KABLAR	2-9	KOPAONIK		"Poštar"
	RA ŽELEZNIČARA	2	OBEDSKA BARA		1. smena		
2	SREBRNO JEZERO						
2	JOZIĆA KOLIBA						
7-9	STARA PLANINA	7-9	GOLIJA	7-9	KANJON JERME-	7-9	KAMENA GORA
	(Vidlič)	8-15	RAJAC		ZVONAČKA		SOPOTNICA
7-9	BELJANICA	8-23	PIRIN-RILA		BANJA	15 dana	BICIKLISTIČKA
7-9	PIVSKA PLANINA		(Bugarska)	9-16	KOPAONIK	****	TURA
7-22	ITALIJA-SICILIJA-	9	VRDNIK		2. smena		HOPOVO -
	MALTA						"Poštar"
8	ZABAVA (1000)						
10-16	BJLELASICA	14-24	TARA	15-16	VII RTANJSKI	14-16	TARA-ŠARGAN
15-16	KRSTARENJE	15-22	RAJAC		URANAK	14-16	IBAR
	SAVOM	16	ERDEVIK	14-16	KOPAONIK	****	splavarenje
15-16	VII RTANJSKI	15.7.-	PIRINEJI (Španija)				III NOĆNI USPON
	URANAK	15.8.					NA KROV
16	SREBRNO JEZERO	15.7.-	ALPI-DOLOMITI				VOJVODINE -
15-23	GOČ (kamp)	15.8.	(Austrija-Italija-				"Poštar"
15-23	DURMITOR		alternativa)				
22	DRMANOVINA	21-30	DURMITOR	22-23	SOKOLSKE	7 dana	CER, RAJAC,
	BRDO GRAD	22-29	RAJAC		PLANINE	****	AVALA
22-30	MANASTIRI I			23-30	KOPAONIK		DURMITOR-
	STENE LIMA				4. smena		KOMOVI -
23-28	MAGLIĆ						"Poštar"
27-29	MEMORIJAL	28-30	TREBJESA	27.7.-	DURMITOR	5 dana	KOMOVI
	"VID	28.7.-	ŽABLJAK	1.8.		****	BUGARSKO
	NOVAKOVIĆ"	7.8.	TARA	30.7.-	KOPAONIK		GORJE -
		28.7.-	VELIKI PUT	4.8.	5. smena		PSD "Zanatlija"
		19.8.	(Grčka, Maked.)				
		29.7.-	RAJAC				
		5.8					
		30	VRUJCI				

AVGUST

PSD "Železničar" Beog.		PD "Pobeda"- Beograd		PSD "Kopaonik" Beogr.		PSD "Železničar" N. Sad PSD "Poštar"- Novi Sad	
5-6	STARA PLANINA	1-6	SINJAJEVINA	4-6	GOLIJA	5 dana	TABOR NA
	(Vidlič)	5-12	RAJAC	4-13	KOPAONIK		SVRLJIŠKOM
5-6	BJELASICA				6. smena	****	TIMOKU
5-6	VISITOR						LETO NA
5-13	DURMITOR						ANDREVLJU - Pš
12-13	TORNIČKA	11-20	PIRIN	11-13	KOPAONIK	12 dana	VISOKE TATRE
	BOBIJA		(Bugarska)	13-20	KOPAONIK	****	(Slovačka)
12-13	TIČIJE POLJE	11.8.-	SVETA GORA		7. smena		TATRE 2000
12-13	KOMOVI	3.9.	(Grčka)				(Slovačka) -
12-27	DURMITOR	12-19	RAJAC				"Poštar"
	BJELASICA	13	BELA CRKVA				
13	BUKULJA						
13	BELA CRKVA						

PSD "Železničar" Beog.		PD "Pobeda"- Beograd		PSD "Kopaonik" Beogr.		PSD "Železničar" N. Sad PSD "Poštar"- Novi Sad	
16-20	DURMITOR	15-20	HUNGARIA KUP (Mađarska)	17-20	RUMIJA, LOVČEN, SKADARSKO JEZ.	15 dana	ARARAT 2000
19-20	OSTROG- SKADARSKO JEZ.	18-20	KOPAONIK			****	STARA PLANINA "Poštar"
19-20	BORANJA, MAČKOV KAMEN GUČA	18-26	IGALO	20-27	KOPAONIK 8. smena	****	SIMONOVIĆEVI DANI ŽPSD Sombor
20		19-26	RAJAC				
26-27	ZABAVA, SREBRNO JEZERO	24-27	KOMOVI	26-27	ZLATIBOR	****	DUNAVSKE ČAROLIJE PSD "Železničar" Indija
		25	ZLATIBOR				
		26	ZLATIBOR				
		27	ZLATIBOR				
		26.8- 2.9.	RAJAC				

AVGUST

SEPTEMBAR

PSD "Železničar" Beog.		PD "Pobeda"- Beograd		PSD "Kopaonik" Beogr.		PSD "Železničar" N. Sad PSD "Poštar"- Novi Sad	
26-3	CRMNICA, SKADARSKO JEZ.	2-9	RAJAC	1-3	VARDENIK, PROHOR, PČINJSKI	1-3	DRUŽENJE "Rabotnički- Kitka"
2-3	STARA PLANINA (Vidlič)	2	MIONICA			****	FRUŠKA GORA - "Poštar"
2-3	VRŠAČKE PL.	3	MIONICA	2-3	MIONICA		
2-3	DEBELO BRDO, POVLEN						
2-5	VISITOR						
3	SREBRNO JEZERO						
9	ZABAVA	7-10	BALKANIJADA (Bugarska)	8-10	STARA PLANINA	****	OLIMP - "Poštar"
9-10	KUKAVICA	8-10	BESNA KOBILA				
9-10	ZLATIBOR	8-10	JERMA				
9-10	SUVA PLANINA	9-16	RAJAC				
9-10	KOPAONIK						
9-10	CER						
10	TRŠIĆ						
9-17	KAJMAKČALAN, OLIMP, METEORI						
14-17	MORAČKE PL.*	13-17	KARPATI (Rumunija)	15-17	KOPAONIK	****	JESEN STIŽE, DUNJO MOJA - "Poštar"
16-17	SUTOMORE*	13-17	VISOKE TATRE				
16-17	VISOKA TARA*	16	JERINA				
16-17	ŠARGAN*, CRMNICA*						
16-23	SKADARSKO JEZ. RUMIJA						
16-30	SKADARSKO JEZ.						
23	FRUŠKA GORA**	21-24	VISOKE TATRE	22-24	TARA (Mitrovac)	23-24	VI SLET PLANINARA VOJVODINE
23-24	KABLAR, OVČAR**	22-24	OSTROVICA			****	XV USPON NA GUDURIČKI VRH "Vršaka kula"
23-24	VISOKA TARA**	23	CARSKA BARA				
24	TRŠIĆ, TRONOŠA TEKERIŠ**	23	IRIG				
	*dan železničara	30	FRUŠKA GORA	30	VRŠAČKE PL.		
	**dan čistih pl.	30	KOŠUTNJAK				